

Η ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ

(1) Οι άνθρωποι δε γεννιούνται προκατειλημμένοι· γίνονται. Η προκατάληψη γεννιέται από την τυφλή προσήλωση σε ορισμένα δόγματα, από την ημιμάθεια, από τη μονομερή πνευματική καλλιέργεια, από το θρησκευτικό ή πολιτικό φανατισμό ή από τον ηθικό πουριτανισμό.

(2) Οποιαδήποτε κι αν είναι η αιτία που τη γεννά η προκατάληψη είναι ο μεγαλύτερος εχθρός της αλήθειας. Η αλήθεια απαιτεί μια συνεχή πνευματική κίνηση, ενώ η προκατάληψη είναι **στατική**. Κολλάει το πνεύμα σε απολιθωμένες αντιλήψεις και στομώνει τον προβληματισμό. Τη στιγμή, που όλα εξελίσσονται, αν οι ιδέες μένουν ακίνητες, τότε σαπίζουν μέσα στον αναχρονισμό τους.

(3) «Ο άνθρωπος που δεν ανανεώνεται πνευματικά, πεθαίνει, όπως το φίδι που δεν μπορεί ν' αλλάξει δέρμα», έγραψε κάποτε ο Νίτσε. Η προκατάληψη εμποδίζει την ανανέωση του πνευματικού εξοπλισμού. Με τις δεσμεύσεις της κάνει το πνεύμα νωθρό. Πνίγει την ανησυχία και κάθε νέα πνευματική λειτουργία. Εμποδίζει τον άνθρωπο να ενημερωθεί πλατύτερα. Του βάζει παρωπίδες και έτσι του **επιτρέπει** να βλέπει μόνο ό,τι οι παγιωμένες και εδραιωμένες πεποιθήσεις του, του επιτρέπουν να βλέπει.

(4) Και το χειρότερο είναι ότι η προκατάληψη αποκοιμίζει τον άνθρωπο, νανουρίζοντάς τον με την ιδέα ότι τα ξέρει όλα. Έτσι ένας ημιμαθής περνάει για παντογνώστης, ένας αμαθής νομίζει ότι έχει την ικανότητα να σκέπτεται, ενώ η μεγάλη μάζα αρκείται σε μια **ευκολοχώνευτη** πνευματική τροφή, που τη δέχεται σαν θρησκευτική πίστη.

(5) Ο προκατειλημμένος αρνείται το διάλογο γιατί δίνει απόλυτες διαστάσεις στα «πιστεύω» του και φυσικά δε δέχεται καμιά αμφισβήτηση γι' αυτά. Απορρίπτοντας όμως κάθε συζήτηση, ακόμα και αν οι απόψεις του είναι σωστές — πράγμα **σπάνιο** γι' ανθρώπους που έχουν σαν αρχή τους να μη συζητούν ποτέ — έχει χάσει τη μισή αλήθεια.

(6) Η προκατάληψη εμποδίζει όχι μόνο τον προκατειλημμένο να φτάσει στην αλήθεια, αλλά αποτελεί κίνδυνο και για τους ανθρώπους της αλήθειας. Από την ιστορία ξέρουμε ότι αναρίθμητοι ήταν οι μάρτυρες της αλήθειας, που συντρίφτηκαν πάνω στο τείχος της προκατάληψης. Μισήθηκαν και πολλές φορές κυνηγήθηκαν, γιατί έντεχνα διαδόθηκαν πράγματα τερατώδη για το άτομό τους και τις ιδέες τους. Και φυσικά έγιναν πιστευτά, γιατί οι προκατειλημμένοι όσο δύσκολα δέχονται την αλήθεια τόσο εύκολα δέχονται το ψέμα.

(7) «Να φοβάσαι τον άνθρωπο του ενός βιβλίου», έγραψε ο Άγιος Θωμάς ο Ακυϊνάτης [1], θέλοντας να δείξει πόσο επικίνδυνο πράγμα είναι η πνευματική μονομέρεια. **Όποιος δηλαδή αντλεί τις γνώσεις του από μια και μόνη πνευματική πηγή και αγνοεί ή περιφρονεί τις άλλες, μοιραία θα οδηγηθεί στην προκατάληψη**, η οποία θα τον σπρώξει σταδιακά στο φανατισμό [2] και στη μισαλλοδοξία.

(8) Εξίσου επικίνδυνη γίνεται η προκατάληψη, όταν από το χώρο του πνεύματος μεταφέρεται στο χώρο της ηθικής και της αισθητικής. Και τούτο γιατί δεν επιτρέπει καμιά κοινωνική ανανέωση και καλλιτεχνική αναγέννηση. Ταυτίζει το καθιερωμένο με το ηθικό και το νέο με το ανήθικο. Οπότε πια η προκατάληψη μοιάζει με το φερετζέ, που για να προστατέψει τάχα την ηθική κρύβει την ομορφιά.

(9) Ζούμε σε μια εποχή, που κυριαρχεί η **ποικιλομορφία** των ιδεών. Δεν είναι σωστό να τις δεχτούμε άκριτα όλες. Ούτε πάλι είναι σωστό να κλείσουμε τ' αυτιά σαν τους ναύτες του Οδυσσέα, για να μην ακούσουμε τη μουσική των νέων καιρών. Η προκατάληψη είναι ο χειρότερος δρόμος για να φτάσει κανείς στο φως της αλήθειας. Εξάλλου δεν πρέπει να ξεχνάμε πως όταν κάποιος μένει κολλημένος σε μια πόρτα που έκλεισε, δε μπορεί να δει μιαν άλλη που μόλις ανοίγει.

Σαράντος Καργάκος

A1. Να γραφεί η περίληψη σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε το χωρίο σε 100-120 περίπου λέξεις : «*Όποιος δηλαδή αντλεί τις γνώσεις του από μια και μόνη πνευματική πηγή και αγνοεί ή περιφρονεί τις άλλες, μοιραία θα οδηγηθεί στην προκατάληψη*»

Μονάδες 10

B2. Να γράψετε τα συνώνυμα των υπογραμμισμένων λέξεων και τα αντώνυμα των υπερτονισμένων λέξεων.

Μονάδες 10

B3. Α) Να βρείτε δύο τρόπους ανάπτυξης της προτελευταίας παραγράφου.

Β) Να βρείτε δύο τρόπους πειθούς και ένα μέσα για κάθε τρόπο για την 3^η παράγραφο.

Μονάδες 10

B4. Να εξηγήσετε για ποιο λόγο ο συγγραφέας χρησιμοποιεί α) την άνω τελεία στην 1^η παράγραφο, β) τη διπλή παύλα στην 5^η παράγραφο, γ) τα εισαγωγικά στην 5^η και έβδομη παράγραφο, δ) την ενεργητική σύνταξη στην τελευταία παράγραφο.

Μονάδες 5

Γ1. Γράφετε μια ομιλία, που θα εκφωνηθεί στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου σας. Σε αυτήν, α) παρουσιάζετε τους λόγους για τους οποίους ο φανατισμός οδηγεί στην κατάργηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, β) αναφέρετε τις προτάσεις σας για τη διασφάλιση και διαφύλαξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.(λέξεις 500-600)

Μονάδες 40